

Στο εμβληματικό ιστορικό κτήριο της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών δεσπόζει, εδώ και πολλές δεκαετίες, η αίθουσα διδασκαλίας που είναι αφιερωμένη σ' έναν από τους επιφανέστερους Δασκάλους της, στον Βασίλειο Οικονομίδη (1814-1894). Και δικαίως.

Διότι είναι αυτονόητο χρέος των εκάστοτε διδασκόντων και διδασκομένων στην alma mater Νομική μας Σχολή, να γνωρίζουν καλώς -προκειμένου να εμπνέονται και να διδάσκονται για την δική τους νομική πορεία- από το παράδειγμα εκείνων, οι οποίοι έθεσαν τα θεμέλια της Νομικής Επιστήμης στον Τόπο μας γενικότερα.

Και είναι από αυτούς, και δη κατά πάντα κορυφαίος, υπήρξεν ο Βασίλειος Οικονομίδης, στον οποίο, επιπλέον, μπορεί ν' αποδίδεται ο χαρακτηρισμός και ο αντίστοιχος τίτλος του Ευπατρίδη Θεμιστοπόλου.

A. Τούτο αιτιολογείται από το ότι ο Βασίλειος Οικονομίδης, αφού προηγουμένως σπούδασε φιλολογία, κατ' εξοχήν δε νομικά -αποκτώντας ως επιστέγασμα τον τίτλο του αριστούχου διδάκτορα- στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Μονάχου, όπου φοίτησε με υποτροφία της Ελληνικής Κυβέρνησης, ύστερα από παραίνεση του Μεγάλου Διδασκάλου του Γένους Γεωργίου Γενναδίου, ήλθε καταξιωμένος στην Ελλάδα.

B. Και αναδείχθηκε σε μια πολύπλευρη νομική, *latu sensu*, προσωπικότητα, η οποία διακόνησε στο ακέραιο τη Νομική μας Επιστήμη, υπηρετώντας πιστά τόσο την Θεωρία όσο και την Πράξη του Δικαίου.

Οι σταθμοί της ζωής του μεγάλου αυτού Νομικού βεβαιώνουν του λόγου το ασφαλές, ως προς το δίκαιο του χαρακτηρισμού του ως Ευπατρίδη Θεμιστοπόλου. Συγκεκριμένα:

A. Πριν απ' όλα, ο Βασίλειος Οικονομίδης αφιερώθηκε στη Νομική Σχολή του νεοσύστατου τότε Πανεπιστημίου Αθηνών, συμβάλλοντας ουσιαδώς τόσο στην γέννηση της Νομικής Επιστήμης στην Ελλάδα όσο και στην όλη πορεία της Νομικής Σχολής αλλά και αυτού τούτου του Πανεπιστημίου Αθηνών στα πρώτα βήματά του.

1. Μετά την εγκατάστασή του στην Αθήνα, εξελέγη αρχικώς υφηγητής του ρωμαϊκού δικαίου (1843), μετέπειτα έκτακτος καθηγητής του ίδιου κλάδου (1846) και, τέλος, καθηγητής της πολιτικής δικονομίας (1847). Η συμβολή του στην γέννηση της Νομικής Επιστήμης μετά την εμπέδωση του Νεώτερου Ελληνικού Κράτους -κυρίως από πλευράς ιδιωτικού δικαίου αλλά όχι μόνον- υπήρξε καθοριστική, όπως μαρτυρούν όχι μόνον η πολυετής και άκρως επιτυχής διδασκαλία του στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών αλλά και το όλο συγγραφικό του έργο. Χαρακτηριστικά αναφέρω, φυσικά όλως ενδεικτικώς και πέραν των άλλων μελετών του στο πεδίο του ρωμαϊκού δικαίου περί δικαιοπραξιών: Το «Εγχειρίδιον της Πολιτικής Δικονομίας»(1855)- εξ ου και του αποδόθηκε ο τίτλος του «πατέρα της Ελληνικής πολιτικής δικονομίας» και τα «Στοιχεία του Αστικού Δικαίου», μ' έμφαση στις γενικές αρχές και το εμπράγματο δίκαιο (α' και β' τόμοι, 1877-1879, γ' τόμος, 1886-1893).

2. Αναφέρθηκα προηγουμένως στο έργο που άφησε πίσω του ο Βασίλειος Οικονομίδης ως προς την διοίκηση του νεοσύστατου Πανεπιστημίου Αθηνών και της τότε Νομικής Σχολής του. Την τεκμηριώνουν εναργώς η θητεία του ως Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών (1859-1860) και η για τρεις φορές θητεία του ως Κοσμήτορα της Νομικής Σχολής του (1849-1850, 1857-1858, 1864-1865).

Β. Πιστός στην πάγια θέση του ότι η θεωρία του Δικαίου είναι αναποσπαστως συνδεδεμένη με την εφαρμογή του, ο Βασίλειος Οικονομίδης υπηρέτησε, ακολουθώντας ένα επίζηλο *cursus honorum*, και την Δικαιοσύνη, παραλλήλως μάλιστα προς τα ακαδημαϊκά του καθήκοντα. Εισήλθε στην Ελληνική Δικαιοσύνη -που έκανε τότε τα πρώτα βήματά της- το 1844 ως πρωτοδίκης Αθηνών, προήχθη σε εφέτη το 1847, σε αρεοπαγίτη το 1851 και σε αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου το 1861, ασκώντας τα καθήκοντά του αυτά ως το 1867.

Γ. Και ενώ όλοι οι οιωνοί έδειχναν πως θα εκλεγόταν Πρόεδρος του Αρείου Πάγου, ο Βασίλειος Οικονομίδης, σε μια σπάνια επίδειξη αφοσίωσης στις ανάγκες του Ελληνικού Κράτους, παραιτήθηκε από το Δικαστικό Σώμα το 1867 και ανέλαβε την θέση του απλού νομικού συμβούλου του τότε Υπουργείου Οικονομικών. Στην πραγματικότητα, διαβλέποντας τις μεγάλες ανάγκες νομικής στήριξης της Εκτελεστικής Εξουσίας, ο Βασίλειος Οικονομίδης ανέλαβε την οργάνωση της πρώτης Νομικής Υπηρεσίας του Κράτους. Δηλαδή, στην ουσία, υπήρξεν ο θεμελιωτής και πρώτος Πρόεδρος του μετέπειτα Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Αυτοί είναι οι λόγοι για τους οποίους αποδίδουμε σήμερα τον ελάχιστο, και φυσικά οφειλόμενο, φόρο τιμής στον Βασίλειο Οικονομίδη, σε αυτόν τον Ευπατρίδη Θεμιστοπόλο, ο οποίος με το παράδειγμά του δίδαξε και διδάσκει, ως «κτῆμα εσαεί, μάλλον ἢ αγώνισμα ες το παραχρήμα ακούειν» και τούτο: Μόνον η «ξυνωρίς» της Θεωρίας και της Πράξης του Δικαίου καταξιώνουν την αποστολή του.

Αφού μόνον η Θεωρία του Δικαίου, δίχως υπολογισμό των επιπτώσεων της στην πράξη ως προς την πραγμάτωση της ουσίας της Δικαιοσύνης, οδηγεί, σχεδόν νομοτελειακώς, στον ολισθηρό δρόμο της θεσμικώς ανιστόρητης ρήσης: «*Fiat justitia, et pereat mundus*».

Ενώ μόνη η Πράξη του Δικαίου, δίχως την πεμπουσία της Θεωρίας που αναδεικνύει και οριοθετεί την θεσμική αξία του Κανόνα Δικαίου και της Έννομης Τάξης -άρα αυτού τούτου του Κράτους Δικαίου- οδηγεί, και πάλι σχεδόν νομοτελειακώς, στον εξίσου, αν όχι περισσότερο, ολισθηρό δρόμο της, άκρως διαβρωτικής για τη Δημοκρατία και τα Θεμελιώδη Δικαιώματα του Ανθρώπου, ρήσης: «*Salus populi suprema lex esto*».